

археологічних пам'яток у Західній Україні в 1919–1939 роках // Археологічні дослідження Львівського університету. – Львів, 2006. – Вип. 9. – С. 67–88.

32. Antoniewicz W. Sprawozdanie z dekegacyj na Podole i do Wilna // WA. – Warszawa, 1921. – Т. 6. – С. 184–193.

33. Janusz B. Sprawozdanie państwowego konserwatora zabytków przedhistorycznych okręgu Lwowskiego za 1923 r. // Wiadomości Archeologiczne. – Warszawa, 1924–25. – Т. IX. – З. 3–4. – С. 344–353.

34. Janusz B. Państwowy urząd konserwatorski dla zabytków przedhistorycznych we Lwowie. – Lwów, 1924. – 16 s.

35. Sprawozdanie z działalności kierownictwa państwowego Grona konserwatorów zabytków przedhistorycznych za rok 1924 // Wiadomości Archeologiczne. – Warszawa, 1929. – Т. X. – С. 184–189.

36. Janusz B. Z działalności Lwowskiego Urzędu Konserwatorskiego dla zabytków przedhistorycznych. – Lwów. – 15 s.

37. Janusz B. Sprawozdanie z działalności Lwowskiego Urzędu Konserwatorskiego dla zabytków przedhistorycznych za 1924 // Wiadomości Archeologiczne. – Warszawa. – Т. X. – С. 255–270.

38. Ситник О.С. Археологічна наука у Львові. Перша половина ХХ століття. – Львів–Жешів, 2012. – 365 с.

39. Stolpiak B. Rozwój prahistorii polskiej w okresie 20-ia międzywojennego. Cz. I: 1918–1928. – Poznań, 1984. – 193 s.

40. Jakimowicz R. Ś.P. Bohdan Janusz // Wiadomości Archeologiczne. – Warszawa, 1935. – Т. 13. – С. 312–318.

41. Sprawozdanie z działalności państwowego Grona konserwatorów zabytków przedhistorycznych za rok 1927 // Wiadomości Archeologiczne. – Warszawa, 1935. – Т. 13. – С. 216–232.

Булык Н.М. Традиции охраны памятников культуры конца XIX – первой половины XX ст. в археологическом сообществе Галичины

В статье рассмотрена консерваторская/охранная деятельность археологов Восточной Галичины в конце XIX – первой половине XX ст. Особое внимание уделено деятельности консерваторов, которые приступили к исполнению своих обязанностей в области сохранения памятников культуры после реформы 1873 г., в частности И. Шараневича, Л. Цвиклинского, К. Лиске. Освещена история функционирования «Грозди»/Круга консерваторов Восточной Галичины. Рассмотрены правительственные постановления и отражена роль государства в охране археологического наследия. Прослежены изменения, произошедшие после Первой мировой войны и исчезновения с политической карты Австро-Венгрии. Детализирована деятельность консерватора львовского округа Богдана Януша в составе Государственного объединения Консерваторов доисторических памятников.

Ключевые слова: охрана памятников, правительственные постановления, консерваторская служба, Восточная Галичина.

Bulyk N.M. Traditions of protection of archaeological monuments at the archaeological center of Halychyna region in the end of XIX – beginning of XX century

Conservatory activities of archaeologists in Eastern Halychyna during the end of XIX – beginning of XX century is analyzed at the article. Special attention is focused on activity of conservators, who carried out their duties after reform of 1873, including I. Sharanevych, L. Cwiklinski, K. Liske. History of the functioning of Group/Circle of conservators of Eastern Halychyna is highlighted. Government resolutions and role of the state at the protecting of archaeological monuments are examined. Changes that took place after the World War I and disappearance of Austria-Hungary from the political map are considered. Activities of conservator of L'viv district Bohdan Janusz as a member of the State Union of Conservatives of Prehistoric Monuments is particularly emphasized.

Key words: protection of monuments, government resolutions, conservatory service, Eastern Halychyna.

10.03.2016 р.

УДК 903.5:930.253-047.23(477.25) «198»

М.М. Гарига-Грихно

ВИВЧЕННЯ КУРГАННИХ МОГИЛЬНИКІВ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ПОДЕСЕННЯ У 80-Х РОКАХ ХХ СТ. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АРХІВУ ІА НАН УКРАЇНИ)

Курганні могильники Чернігівського Подесення притягували інтерес вчених істориків та археологів починаючи ще з XIX ст. Вперше вони були описані у праці О.П. Шафонського «Черниговского намесничества топографическое описание», виданій 1851 р. Згодом, наприкінці XIX – на початку XX ст., розкопками курганних могильників у цьому регіоні в різний час займалися Д.Я. Самоквасов, П.С. Уварова, П.М. Добровольський та ін. Лише роботами О.В. Шекуна упродовж першої половини 1980-х років XX ст. було відкрито та обстежено 15 курганних некрополів на теренах Чернігівського Подесення, що дозволило їх картографувати й паспортизувати.

Ключові слова: археологія, кургани, поховання, Чернігівщина, Подесення.

Курганні могильники Чернігівського Подесення притягували інтерес вчених істориків та археологів починаючи ще з XVIII ст. Вперше вони були описані у праці О. П. Шафонського «Черниговского намесничества топографическое описание», виданій 1851 р. Згодом, наприкінці XIX – на початку XX ст., розкопками курганних могильників у цьому регіоні в різний час займалися Д.Я. Самоквасов, П.С. Уварова, П.М. Добровольський та ін. Але масові дослідження поховань розпочалися тільки тоді, коли у вітчизняній археологічній науці почалися масштабні дослідження пам'яток матеріальної культури Давньоруського періоду. Особливо вагомий внесок у дослідження курганних могильників Чернігівського Подесення зробили О.В. Шекун, О.П. Моця, В.П. Коваленко, О.М. Веремейчик та ін. Учасники Чернігівської обласної спелео-археологічної секції, котра була створена у 1970-х рр., також допомагали у проведенні розвідок та розкопок. Внаслідок цих робіт упродовж 1980-х років було проведено понад 20 розвідок по Чернігівській обл. та виявлено, обстежено, картографовано і частково досліджено 23 курганні могильники (причому тільки О.В. Шекуном – 15).

С. Рижики, Чернігівський р-н, 1982 р. Курганний могильник біля с. Рижики був відомий ще за матеріалами О.О. Попка (1947, 1949), Г.О. Кузнецова (1972). 1982 року він обстежений О.В. Шекуном. Група з чотирьох курганів знаходиться у лісі, насипи розташовані близько один до одного; висота їх складала 0,4–0,6 м при діаметрі 5–6 м. Експедицією під проводом О.В. Шекуна досліджено один курган, який знаходився в центрі групи. Слідів ровиків не виявлено. У східній частині насипу розчищено світло-сіру пляму завтовшки 0,02–0,06 м. Знайдено розвали двох кружальних горщиків, кальциновані кістки (150 гр.) та залізний ніж. Уламки великого горщика не мали слідів повторного обпалу (вірогідно,

це була стравиця із поминальною їжею чи питвом) і були розкидані по всій площі в насипу та під ним; в результаті робіт його склеєно та реставровано. Поверхня горщика має бурий колір, випал хороший, у тісті домішки шамоту та піску. Висота виробу складає 32 см, діаметр вінця – 23 см, денця – 10 см, орнамент – у вигляді нігтьових вдавлень на шийці під вінцем. Другий горщик О.В. Шекуном був реставрований частково, що дозволило встановити його форму. Він, як і перший горщик, має поверхню бурого кольору, гарний випал, домішки шамоту та піску у тісті. Його висота складає 10 см, діаметр вінця – 7 см, денця – 4,5 см. Посудина орнаментована у верхній частині тулуба двома хвильоподібними лініями за типологією обряду (тілоспалення на стороні) та керамікою поховання датоване Х ст. [11, с. 7].

С. Верба, Коронський р-н, 1983 р. Вперше кургани згадуються у «Сведених 1873 р.»; відомості про них є і в матеріалах П.С. Уварової. Некрополь обстежений О.В. Шекуном 1983 р. Частина насипів знищена при прокладанні дороги. Окремі з них пошкоджені «чорними археологами» та поросли деревами. Розкопки не проводилися. Могильник складався з 12 насипів, розташованих компактно. Висота курганів становить 1,7–2,2 м, діаметр – 9–11 м, форма насипів напівсферична, навкруги їх чітко простежувалися ровики глибиною 0,3–0,5 м [12, с. 9].

С. Левковичі, Чернігівський р-н, 1983 р. Кургани відомі за матеріалами П.М. Добровольського (1904 р.) та О.О. Попка (1940-ті роки ХХ ст.). Група з 3-х курганів обстежена О.В. Шекуном у 1983 р. Насипи двох з них мали куполоподібну форму, третій розсунувся. Висота курганів становить 3 м, діаметр 15–20 м. Усі вони пошкоджені грабіжницькими ямами. Археологічні дослідження не проводилися [11, с. 10].

С. Червона Буда, Корюківський р-н, 1983 р. Могильник, виявлений О.В. Шекуном, складався із 42 курганів сферичної форми, розташованих компактною групою на цвинтарі. Їх висота – 0,8–1,2 м, діаметр – 9–15 м. Сліди ровиків не простежуються. Більшість насипів прорізана сучасними похованнями. Археологічні дослідження не проводилися [9, с. 11].

С. Мощонка, Городнянський р-н, 1984 р. Курганний могильник відомий за матеріалами П.С. Уварової. Обстежений 1984 р. Нараховує 9 розміщених компактно насипів заввишки 0,5–1 м, діаметром 4–9 м. Навколо деяких курганів простежуються сліди ровиків [8, с. 327].

С. Ваганичі, Городнянський р-н, 1984 р. 3 кургани, виявлені О. В. Шекуном, розташовані компактною групою, що збереглися на висоту 0,4–1,0 м при діаметрі 7–8 м. Форма округла. Насипи пошкоджені ямами шукачів скарбів.

С. Вербичі, Ріпкинський р-н, 1984 р. Могильник

відкритий О.В. Шекуном. Некрополь залишений мешканцями давньоруського селища, розташованого неподалік. Збереглися 4 насипи, розташовані в один ряд. Вони мають горбоподібну форму висотою 0,4–0,8 м при діаметрі 6–8 м.

С. Клонів, Ріпкинський р-н, 1984 – 1985 рр. Пам'ятка відкрита 1984 р. О.В. Шекуном; тоді ж проведені розкопки двох курганів. 1985 р. на могильнику Чернігово-Сіверською експедицією ІА АН УРСР та ЧІМ (О.П. Моця та В.П. Коваленко) досліджено 17 насипів. Могильник складався із двох груп (198 та 4 насипи). Найбільша висота насипів – до 2,5 м, більшість їх – заввишки від 0,5 до 1 м, діаметр становить 6–10 м. Більшість курганів пошкоджена скарбощукачами, поросла чагарниками. 95 % насипів округлі в плані. Подаємо їх опис. Курган № 1: діаметр – 6 м, висота – 0,45 м, тілоспалення на місці. Курган № 2: діаметр – 6 м, висота – 0,50 м, кенотаф. Курган № 3: діаметр – 10 м, висота – 1,65 м, тілоспалення на стороні. Курган № 4: діаметр – 6 м, висота – 0,6 м, тілоспалення на місці. Курган № 5: – діаметр 7 м, висота – 0,65 м, тілоспалення на місці. Курган № 6: діаметр – 6 м, висота – 0,4 м, тілопокладення в підкурганній ямі. Курган № 7: діаметр – 8 м, висота – 1 м, кенотаф. Курган № 8: діаметр – 5 м, висота – 0,4 м, тілоспалення на місці. Курган № 9: діаметр – 7 м, висота – 0,8 м, тілоспалення на місці чоловіка та жінки. Курган № 10: діаметр – 7 м, висота – 0,8 м, тілоспалення на стороні. Курган № 11: діаметр – 7 м, висота – 1,4 м, тілоспалення на стороні. Курган № 12: діаметр – 8 м, висота – 1,5 м, кенотаф. Курган № 13: діаметр – 8,8 м, висота – 1,5 м, тілоспалення на стороні. Курган № 14: діаметр – 7,4 м, висота – 0,4 м, тілоспалення на місці. Курган № 15: діаметр – 7 м, висота – 0,4 м, кенотаф. Курган № 16: діаметр – 10 м, висота – 1,5 м, тілопокладення в зрубній гробниці. Курган № 17: діаметр 7 м, висота – 1,5 м, тілоспалення на стороні [5, с. 4].

С. Сеньківка, Городнянський р-н, 1984 р. Могильник обстежений О.В. Шекуном. Складається з 9 насипів. Висота курганів становить 0,4–1 м, діаметр – 5–8 м. Поли курганів розпливлися. Археологічні дослідження не проводилися.

С. Смолигівка, Ріпкинський р-н, 1984 р. Могильник відкритий 1984 р. О.В. Шекуном. Зафіксовано 6 насипів, розміщених ланцюгом на відстані 8–10 м на території сучасного сільського цвинтаря. Три з них частково зберегли куполоподібну форму. Мають висоту від 0,5 до 1,6 м, діаметр – 11–14 м. Інші сильно розсунулися та не перевищували 0,3 м заввишки. Всі кургани пошкоджені сучасними похованнями. Дослідження на могильнику не проводилося.

С. Маслівка, Чернігівський р-н, 1984 р. Могильник відкритий О.М. Веремейчик у південній частині села. Кургани розташовані компактною групою; збереглося 6 насипів, що знаходяться на відстані 14–22 м один від одного

і мають напівсферичну форму. Діаметр трьох великих курганів – від 9 до 14 м, висота – 1,4–1,8 м. Простежуються ровики шириною 1 м та глибиною 0,5 м. Поруч з ними – три невеликі насипи діаметром 4–6 м і висотою 0,6–0,5 м [1, с. 3].

С. Ченізівка, Чернігівський р-н, 1984 р. Збереглося два насипи, 18 та 12 м у діаметрі, висотою 1,6 та 1 м, розташовані за 20 м один від одного. Форма насипів – зрізаний конус. Біля курганів простежуються ровики.

С. Кувечичі, Чернігівський р-н, 1984 р. О.М. Веремейчик виявила два кургани висотою 1–1,5 м, діаметром 18 м. Один пошкоджений екскаватором. У зрізі насипу зустрічалися вуглики [1, с. 6].

С. Липове, Талалаївський р-н, 1984 р. Вперше могильник обстежений М.Є. Макаренком; за дореволюційними даними він нараховував до 5 тисяч насипів. На момент досліджень збереглося 1238 насипів. У 1981–1982 та 1984 рр. проводилися розкопки найбільш пошкоджених курганів. Усього на 1984 р. було досліджено 43 кургани в різних частинах некрополя загоном під керівництвом О.П. Моці. Діаметри розкопаних курганів – від 3 до 12 м, висота – від 1,1 м до 0,25 м. В усіх курганах простежений обряд тілопокладення в підкурганних ямах. Ями прямокутні, іноді овальні, в деяких випадках мали дерев'яні перекриття із плах [6, с. 7]. Кургани № 1, 2, 4, 8 – кенотафи. Курган № 3 має висоту 1,3 м, діаметром 8 м, на глибині 2,4 м; виявлені сліди дерев'яного гробовища та 4 цвяхи. В ньому знаходився скелет чоловіка, орієнтований головою на захід. Біля правого коліна була виявлена бойова сокира, біля стегна – залізний ніж. Курган № 5 знаходиться за 10 м від кургану № 4; насип кургану в плані 6 м та висотою 0,7 м. У насипу на глибині 0,4 м виявлені залишки давньоруського гончарного горщика, в який були вміщені кальциновані кістки (ймовірно людини та тварини).

Висота кургану № 6 на момент дослідження складала близько 2,8 м, діаметр – 14 м. Насип округлий в плані. За даними розкопок О.П. Моці поховання описано як кремація на місці чоловіка з конем. Далі осип подасмо за встановленою схемою. Курган № 7: діаметр насипу – 14 м, висота – 2,1 м, кремація на місці. Курган № 9: насип округлий в плані, діаметр – 10 м, висота – 1,15 м, тілопокладення в труні у підкурганній ямі. Курган № 10: насип округлий в плані, діаметр – 6 м, висота – 0,5 м, тілопокладення в зрубній гробниці. Курган № 11: насип круглий в плані, діаметр – 8 м, висота – 1,05 м, тілопокладення на місці. Курган № 12: насип круглий в плані, діаметр – 8 м, висота – 0,95 м, тілопокладення.

С. Шестовиця, Чернігівський р-н, 1980 р. Розкопки проводилися у 1980–1984 рр. Курганний могильник на терасі стариці Десни вперше

описаний 1926 р. П.І. Смолічевим; на момент робіт тут збереглося, як вважав дослідник, лише 4 кургани, які були ним і розкопані. 1980 р. О.В. Шекун дослідив тут ще 2 кургани поганої збереженості, за обрядом поховання тілопокладення на стороні з похованням решток кремації в урнах. 2006 р. експедиція В.П. Коваленка дослідила тут ще один насип за обрядом тілопокладення у зрубній гробниці з двома конями [4, с. 4].

С. Рудка, Чернігівський р-н, 1985 р. Могильник відкритий та обстежений Д.І. Бліфельдом у 1949 р., 1985 р. оглянутий О.В. Шекуном. Розташований на сільському цвинтарі, що й досі функціонує. Складається з 9 насипів, висота яких не перевищує 0,5 м. Насипи оплили, багато з них пошкоджені сучасними похованнями. Археологічні дослідження не проводилися.

С. Кошівка, Чернігівський р-н, 1985 р. Пам'ятка вперше згадується у матеріалах П.С. Уварової. Розкопувалася Д.І. Бліфельдом 1949 р. та обстежена В.О. Шекуном 1985 р. Могильник складається з 12 насипів, розташованих компактною групою. Діаметр трьох курганів становить 8–10 м, інші не перевищують 0,5 м заввишки, діаметр 1,2–1,8 м [7, с. 435].

С. Мохнатин, Чернігівський р-н, 1985 р. Пам'ятка відкрита С.С. Ширинським 1964 р. Вона нараховувала 12 насипів. Розкопано три з них заввишки 0,5–0,8 м і діаметром 3–6 м. Знайдено кружальну кераміку, бронзовий гудзик, оселок. 1985 р. некрополь обстежений О.В. Шекуном.

С. Мохнатин, Чернігівський р-н, 1985 р. Другий могильник, розташований неподалік від давньоруського селища, відкритий О.В. Шекуном. Збереглися три насипи, розташовані ланцюгом один від одного. Висота – 0,5–1,6 м, діаметр – 10–15 м. Кургани мають куполоподібну форму. Археологічні дослідження не проводилися.

С. Табаївка, Чернігівський р-н, 1985 р. Некрополь літописного міста Оргоща, розташований поблизу с. Табаївка, досліджувався Чернігово-Сіверською експедицією ІА АН УРСР та ЧІМ (О.П. Моця та В.П. Коваленко). Складається з декількох курганних груп. В групі I нараховувалось у XIX ст. 73 курганних насипи, з яких збереглося близько 50. В групі II (ур. Волотуха) в XIX ст. було 24 насипи, з яких збереглася 1. В групі III (ур. Попове) також зберігся 1 курган, але його культурна приналежність не встановлена. Розкопки проводилися у I групі. Висота окремих насипів сягала 3 м, діаметр – близько 10 м. Більшість насипів мали висоту від 0,5 до 1 м, їх діаметр становив 6–8 м.

Роботи на могильнику вели В.Б. Антонович (1881 р., 2 кургани), П.М. Добровольський (1904 р., 2 кургани), М.Є. Макаренко (1915 р.), Д.І. Бліфельд (1949 р., 2 кургани). 1985 року досліджено 12 курганів. Насипи №№ 1, 2, 4, 8 були кенотафами. Кургани №№ 3, 9, 10, 12 утримували тілопокладення

в підкурғанних ямах, причому в насипу № 3 біля правого коліна похованого виявлена бойова сокира, біля стегна – залізний ніж. Курган № 10 містив поховання у зрубній гробниці. В насипах №№ 5, 6, 11 виявлені рештки тілоспалення на місці, причому в кургані № 6 знаходились рештки кремації чоловіка з конем [4, с. 11].

С. м. т. Десна, Козелецький р-н, 1988 р. Некрополь обстежений А.А. Мултанен. Складався з 6 насипів діаметром 4–8 м та висотою 0,5–1,2 м. Всі кургани поросли деревами, 2 з них частково зруйновані. Археологічні роботи не проводилися.

С. Мутичів, Ріпкинський р-н, 1987 р. О.М. Веремейчик відкритий могильник Мутичів – I, що нараховував 26 насипів, з них 2 зруйновані. Кургани задерновані, мають діаметр від 10 до 3 м, висоту – 1,6–0,3 м. Деякі насипи пошкоджені грабіжницькими ямами та сучасними похованнями. Розкопки не проводились.

С. Мутичів, Ріпкинський р-н, 1987 р. О.М. Веремейчик відкритий могильник Мутичів – II, що нараховував 9 насипів. Кургани задерновані, мають діаметр 6–9 м, висоту 0,4–1,2 м. Деякі насипи пошкоджені грабіжницькими ямами. Розкопки не проводились.

С. м. т. Ріпки, Ріпкинський р-н, 1988 р. О.М. Веремейчик відкритий курганний могильник в ур. Корощина, що нараховував 17 насипів. Кургани задерновані, мають діаметр від 5 до 12 м і висоту від 0,6 до 1,7 м. Деякі насипи пошкоджені грабіжницькими ямами [3, с. 7].

Таким чином, завдяки тільки роботам О.В. Шекуна лише упродовж першої половини 1980-х років було відкрито та обстежено 15 курганних некрополів на теренах Чернігівського Подесення, що дозволило їх картографувати й паспортизувати при підготовці Чернігівського тому «Зводу пам'яток історії та культури», який, на жаль, тоді так і не був виданий. Археологічні розкопки О.П. Моця та В.П. Коваленка дали можливість досить ґрунтовно вивчити унікальні курганні некрополі Клонова та Оргоці, а розвідки О.М. Веремейчик та А.А. Мултанен відкрили невідомі раніше могильники і доповнили археологічну карту Чернігівщини.

Посилання

1. Веремейчик О.М. Отчёт об археологических разведках 1984 г. в Черниговском и Репкинском районах Черниговской обл. – НА ІА НАН України. – № 1984/109. – 10 арк.
2. Веремейчик О.М. Отчёт об археологических разведках 1987 г. в Черниговском и Репкинском районах Черниговской обл. – НА ІА НАН України. – № 1987/48. – 10 арк.
3. Веремейчик О.М. Отчёт об археологических разведках 1988 г. в Черниговском и Репкинском районах Черниговской обл. – НА ІА НАН України. – № 1988/182. – 15 арк.
4. Коваленко В.П. Отчёт об охранных работах у с. Шестовица Черниговской области в 1983 – 1984 гг. / В.П. Коваленко, А.П. Моця, А.В. Шекун – НА ІА НАН України. – № 1985/174. – 20 арк.

5. Коваленко В.П. Отчёт об раскопках Чернигово-Северской экспедиции в 1985 г. / В.П. Коваленко, А.П. Моця, П.М. Покас, Э.М. Ильяшенко – НА ІА НАН України. – № 1989/132. – 10 арк.

6. Моця А.П. Отчёт о работе в с. Липовое в 1984 г. / В.П. Коваленко, А.П. Моця, П.М. Покас, Э.М. Ильяшенко – НА ІА НАН України. – № 1985/106. – 15 арк.; Мултанен А.А. Отчёт о разведочных работах на Черниговщине в 1988 г. – НА ІА НАН України. – № 1989/132. – 10 арк.

7. Шекун А.В. Исследования на Черниговщине / А.В. Шекун // Археологические открытия 1983 года. – М., 1985. – С. 374–375; Шекун А.В. Исследования на Черниговщине / А.В. Шекун // Археологические открытия 1985 года. – М., 1987. – С. 434–435.

8. Шекун А.В. Исследования на Черниговщине / А.В. Шекун, Е.М. Веремейчик // Археологические открытия 1984 года. – М., 1986. – С. 327–328.

9. Шекун А.В. Отчёт об археологических исследованиях на Черниговщине. – НА ІА НАН України. – № 1983/70. – 39 арк.

10. Шекун А.В. Отчёт об археологической разведке на территории Черниговской области. – НА ІА НАН України. – № 1983/170. – 39 арк.

11. Шекун А.В. Отчёт Черниговской археологической экспедиции. – НА ІА НАН України. – № 1982/94. – 22 арк.

12. Шекун А.В. Отчёт Черниговской археологической экспедиции. – НА ІА НАН України. – № 1983/64. – 22 арк.

Гарига-Грихно М.М. Изучение курганных могильников Черниговского Подесенья в 80-х годах XX века (по материалам архива ИА НАН Украины)

Курганные могильники Черниговского Подесенья привлекали интерес ученых историков и археологов начиная с XIX в. Впервые они были описаны в работе А.Ф. Шафонского «Черниговского наместничества топографическое описание», изданной 1851 г. Впоследствии в конце XIX – начале XX в. раскопками курганных могильников в регионе в разное время занимались Д.Я. Самоквасов, П.С. Уварова, П.М. Добровольский и др. Только работами А.В. Шекуна в течение первой половины 1980-х годов XX ст. было открыто и обследовано 15 курганных некрополей на территории Черниговского Подесенья, что позволило их картографировать и паспортизовать.

Ключевые слова: археология, курганы, захоронения, Черниговщина, Подесенья.

Haryga-Hryhno M.M. The study of the burial mounds in Chernihiv Podesenya during the 80s of the XX century (on the archive materials of Institute of Archaeology of National academy of Science)

Chernihiv burial mounds of Podesennya have been attracting the scientific interest of historians and archaeologists since the beginning of the nineteenth century. They were first described in the work O.P. Shafonskiy «Topographic Description of Chernihiv's region», published in 1851. Later in the XIXth – early XXth century, the excavations of burial mounds in the area were carried out by D.Ya. Samokvasov, P.S. Uvarova, P.M. Dobrovolsky, and others. Only in works by O.V. Shekun during the first half of 1980th of the twentieth century 15 burial cemeteries in the territory of Chernihiv Podesennya were opened and examined, which allowed to show them on the map and give details.

Key words: archaeology, barrows, burial grounds, Chernihiv, Podesennya.

15.03.2016 p.